

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Sermo eiusdem diui Ephrem, de Laudibus sanctorum Martyrum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

ENCOMIVM SANCTORVM MARTYRVM.

exora, vt mihi quoque mitissima illa suae pietatis viscera referret, & posthabitis innumerabilibus peccatis meis, ad poenitentiam me conuerteret, probeque sua complese mandata concedat. Adsis mihi semper, Virgo misericors, clemens & benigna, in praesenti quidem vita feruens protectrix & auxiliatrix, hostiles impetus repellens, & me deducens ad salutem, ac in supremo vitae momento miseram meam animam conseruans, & tenebrosos malorum daemonum adspetus ab ea procùl abigens: in terribili autem die iudicij ab aeterna damnatione me liberans, postremò inaccessae tui filij & Dei gloriae me haeredem efficiens. Quam per intercessionem, fauoremque tuum, Domina mea sanctissima, Dei mater, te etiã atque etiam oro, assequi valeã, gratia, miseratione & humanitate vnigeniti tui filij Domini & Dei ac Saluatoris nostri Iesu Christi, cui cõuenit omnis gloria, honor & veneratio cum aeterno eius Patre, & sanctissimo optimoque vitæ authore Spiritu, nũc & semper, & in secula seculorũ, Amen.

SERMO EIVSDEM DIVI EPHRÆM, DE LAVDIBVS SANCTORVM MARTYRVM,

Ambrosio Camaldulensi interprete.

NNSIPIENS, imperitus, rudis pictor & horridus, pulcherrimam spectatoribus proponere imaginem cupit, eamque lucentem ac splendidam cunctis ostendere, id est, sanctorum martyrum pugnam. Sed cum dignis ea imagine coloribus careat, nec adsit manus, quae in ea effigie lineamenta perfecta insignire valeat, quo pacto praesumeret iners atque rudis excedentem virium suarum modum, imaginem, vel ornare coloribus, vel spectantibus adintendum proponere? Quoniam igitur suam non ignorat ineriam, neque suae humilitatis oblitus est huiusmodi opi-

um Regem Christum, vt qui martyribus suis inter certamina donauit vires, atque inter pressuras tolerantiam contulit, vt varias astuti inimici artes, & callidum ingenium vinceret, coronamque immortalem & immarcescibilem raperet, ipse Deus bonus, pius, sanctus, rudi artifice & imperito sapientiam, intelligentiam ac virtutem praestet, quibus imaginem pulcherrimam atque dignissimam possit erigere, sanctorumque martyrum gloriosa certamina, spectanda omnibus posthac generationibus atque admiranda proponere: vt posterii addiscant praecelaram patientiam, eximiamque constantiam sanctorum bellatorum. Fuerunt enim profecto nobilissimi & constantissimi propositi, nimiumque laudabiles. Nam cum persecutionis feruissima feruor, Christiani gregis strages plurimas daret, omnesque timidi ac fide imbecilles certare renuerent, Christumque Dei filium confiteri poenarum metu detrectarent, fortissimi isti milites Christi instaurarunt aciem, & conferto bello summis viribus fuderunt hostem, victoriaque potiti sunt. Accincti enim lumbos suos fide integra atque perfecta, interriti Christum Dominum, ingenti que constantia confitebantur. Qui verò formidine ac pauore superati, terga hosti dederunt, caelesti regno se ipsos abdicarunt. Miseri profecto atque miserabiles, quos tempor atque foecordia, tanta gloria fecit indignos.

Stabant igitur certaminis tempore fortissimi bellatores Dei, tormenta omnia summa animi alacritate tolerantes pro nomine vnigeniti filij Dei, ac Saluatoris nostri Christi. Quam verò strenui, quantaque laude fortitudinis praediti fuere, qui subiecta oculis horrenda supplicia contra se parata, non modo nihil timuerunt, verum maiori quoque constantia pugnantes, cuncta tolerando superarunt? Cernebant ardentem rogam, ignitas sartagines, ollasque feruentes, quae feruore nimio guttas picis & adipis longius iaculabantur. Adspiciebant item ferratas & aculeatas rotas inter ignium globos nimia celeritate versari. Intuebantur ferreos vngues, laminasque candentes, sustes, vectes, aculeos, terebra, cõpedes atque catenas, omnemque prorsus artem, quam inimicus veritatis aduersus confessores Domini Saluatoris inuenit. Omnia enim poenarum genera in conspectum martyribus hostis callidus dedit, vt in formidinem verteret sanctos, & adspetu ipso ac terrore poenarum, lingua non amplius confiteri Dominum Iesum, metu impedita, praesumeret.

Non ebrius.

Christi martyrum fortitudo & tolerantia.

Sanctorum martyrum victoria.

Poenis pro-
pulis mar-
tyres fiunt
alacriores.

Quid autem fidelissimi promptissimi que bellatores Christi, inter huiusmodi ante oculos exposita horrenda, inaudita que supplicia? Promptiores effecti, maiore fiducia atque constantia indubitanter & intrepide ante tribunalia iudicum ac Praefectorum, Christum Dominum confitebantur. Non stridens flamma, non ignita sartagine, non olla feruentes, non rotarum horrenda vertigines, non ardentes laminae, non unguium dentes, non caetera id genus tormenta, non compedes, non catenaru pondus immensum, non tyrannorum mina, non principum fremitus, non ignita sarthage, non diabolus, ministrorum que eius exterruit fortissimos milites Christi, non impulit abnegare pietatem, non a charitate Dei & Saluatoris abduxit: sed praecincti fide, conculcarunt machinas omnes inimici, neque illos omnino formido tentavit. Vidisti feruorum fidelium robur? Vidisti gloriam pugilum Christi atque constantiam? Vidisti alacritatem ingentem, caeleste regnum tora fide quaerentium, Christum que Regem suum omni affectu ambientium? Vidisti fidem perfectam veraciter perfectorum? Vidisti charitatem flagrantem in beatissimis pectoribus martyrum, pro qua terrena cuncta spreuerunt, ut Deum suum tenerent, quem dilexerunt? Vidisti affectum Christi, quomodo a terra sublimat exaltari cupientes? Vidisti exultantem paradysum amplecti ac fouere sui quosdam auidos milites Christi, in aeterna luce ac pace gaudentes?

Verbera
martyrum
deliciae illis
sunt.

Accede, mi frater charissime, pertracta, considera martyrum gloriosos triumphos. Adspice oculis cordis caelestium pugilum eximiam fidem, inuiolabilem que pietatis affectum. Non valuit vis immensa poenarum iustorum animos flectere: tam intrepide charitatis ardorem nec mors ipsa quiuuit extinguere. Caeli, magno cum gaudio flagrorum ictus, ut summas delicias, suscipiebant: serena que ac ridenti facie gratias Deo referebant, quia meruerant pro ipsius nomine pati. Quibus ego vos laudibus praedicem, o perfecti milites Christi? Aut quomodo appellem vos, inclyti atque beatissimi viri? Quis vestrae fide laudes explicare sufficiat? Obstupuit nempe oratorum facundia, Philosophorum que sapientia, dum cerneret mirabilia in Christi famulis fieri. Iudicibus ac Tyrannis verba defecerunt, sanctorum martyrum constantiam & alacritatem, immensam que athletarum Christi tolerantiam adspicientibus. Nam dum licitorum manus eorum membra torquerent, viscera que nudaret, non incedentes adpexere, non tristes, nec solum inter cruciatus gemitum non edentes, verum laetiore facie gaudia interna testantes. Quippe illis ea erant tormenta pro requie, & carnifices obsequi potius, quam scire, videbantur.

En quid est
sicut chari-
tas.

for* torpo-
ris

Nos autem, fratres, quam, obsecro, apud Deum in die iudicii excusationem habituri sumus, qui sine persecutionis atrocitate, & cruciatibus varijs, charitatem Dei, vitam que nostram ita negligimus, ac tanto corporis somno demersi sumus? Martyres ecce vexati, afflicti, tentati, exquisitis que tormentis cruciati, Deum ex toto corde, tota que mente dilexerunt. Nullis tentationibus, nullis, grauissimis licet, acerrimis que, supplicijs flecti potuit tanta constantia. Nullis persequentium terroribus diuinae charitatis ardor in sacris pectoribus quiuuit obrudi. Nos vero in requie atque delicijs, benignissimum Deum ac Dominum nostrum diligere volumus. Quid igitur acturi, quid dicturi sumus in die illa terribili, cum beatissimi martyres, prope solum gloria magna cum gloria & confidentia adstantes, ostendent cicatrices vulnerum, atrocium que poenarum in suis corporibus luceres, fulgorem que Solis sua claritate vincentes? Nos quid nam ibi, fratres, ostensuri sumus? Quas virtutes praferemus? Num charitatem Dei? Num inuiolabilem fidem? Num terrenorum omnium nuditatem? An forte tranquillitatem? An quietem? Num eleemosynas? Num miserationis affectum? An mansuetudinem? An orationes mundas? An compunctionem salutaris? An vigilias? An lachrymas? Beatus sane felix que est, quem illic ista comitantur. Nam erit profecto tunc martyrum socius, neque a caelesti & pleno luminis thalamo abiectus, sed eandem habebit confidentiam coram Christo Domino & Angelis eius his operibus fretus, gloriam que nihilo martyribus inferiorem.

Inuocat
sanctos
martyres.

Precamur, beatissimi martyres, pro Domino Salvatore, pro que illius charitate sponte & impigre tormenta subiistis, atque ideo familiaris Domino coniuncti estis, ut pro nobis miseris, & negligentiae squalore sordentibus, Dominum interpellare dignemini, ut superueniat in nos gratia Christi, qua corda nostra radio sanctae charitatis illustret, ut ipsum toto corde diligere possimus. Vos nempe vere beati atque gloriosi estis, quos Angeli & homines pari consensu beatos praedicant. Nam

preclusa

pressuræ tempore, cum poenarum dolor augetur, vos antè mentis oculos paradifum habebatis, vobiscum ista reputantes: Multiplicentur hinc supplicia corporis, vt illic in paradiso voluptatis propageetur & requies. Cumque in altum se attolleret fluctuum montes, & moles vndarum per supplicia passionũ, beatitudo vobis à Deo repromissa iugiter versabatur ante oculos, perfectè credentibus non posse mentiri Deum, qui ista promiserat. Quoniam igitur futura illa & sempiterna bona iugiter intuebamini, certi vos eis sine fine fruituros, idcirco, beatissimi, flecti molliri que non potuit vestra constantia. Læta & exultans futurorum expectatio, fortes vos ac robustissimos fecit. Itaque horis singulis noua vobis admoueri acriora supplicia cupiebatis, neque satiari poenis poteratis. Vidit vos truculentus arbiter securos, fidentes, intrepidus in agone persistere, nullamque poenarum acerbicatem, nullos verberum ictus, nullas carnificum manus omninò formidare, fractasque suæ nequitie vires obstupuit ac doluit. Vbi verò cruciatus omnes, ò fortissimi athletæ Dei, immensa virtute vicistis, arbitrabatur infans ludex, per ferri metum robur vestræ constantiæ in formidinem posse conuertere, negaturosque Christum putauit, quem toto animi affectu concupistis, qui que in cordibus vestris, vt in purissimo gratissimoque domicilio inhabitabat. Ignorabat amens, fore, vt ipsius gladius, qui immensos sanguinis riuos, strictus in sanctorum iugulum, fuderat, sibi in primis pararet necem, vt ipsis pij cruoris vndis suffocaretur infelix. Aiebat autem militibus suis, victus atque confusus: Timeo ac trepido vehementer hunc sanguinem, qui de casorum pro Iesu Nazareni nomine ceruicibus manat. Se inuicem hortantur ad mortem, pro ipsius confessione subeundam. Terret me tanti ipsorum cruoris effusio, neque ad momētum, ante tantum discipulorum Christi consensum, tantamque concordiam fidei consistere possum. Poenitet iam me facti mei, mällemque aduersus eos non concitasse principum animos. Ecce enim illorum sanguis me vndique exagitat. En sanguinis odor meas exoluit vires, ac nequeo penitus illuc intendere aciem, vbi discipulorum Iesu ossa inhumata iacent.

Sancti martyres vt se confirmant in poenis.

Hæc sunt, ò formosi milites Christi, insignia vestræ victoriæ. Ista, ò athletæ probatissimi, perfectique diuini prælij bellatores, vestræ fidei ac fortitudinis præmia. Ista vestræ victoriæ, hæc gloriatio vestra. Mors vestra perennem vobis peperit vitã. Conspectu sapientes stragem vestram, ac in stuporem conuersa est illorum sapientia, attonitique ad alterutrum dicebant: Verè magnus est Christianorum Deus, in quem illius discipuli ita crediderunt, vt ab eius fide nullis supplicijs amoueri possint. Sapè autem & tortores ipsi, beatorum tanta permoti constantia, Christum venerabiliter adorauerunt, factique sunt in timore Dei ac fide perfecti, tolerantia maximè martyrum & exhortationibus, quibus se mutuo in ipso ardore certaminis ad passiones tolerandas animabant, prouocati. Vidistis, fratres, diuini consensu eminentiam? Vidistis, dilectissimi, charitatem Dei, membra sua inter labores passionesque roborantem? Nam sancti illi se inuicem in ipso certaminis feruore ad perferendos pro fide Christi cruciatus hortabantur, pusillanimesque consolabantur, vt ipsi quoque illorum ferui vnà cum dominis in sancto certamine martyrij corona donarētur. Nos contra mali atque peruersi, inuicem inuidemus, inuicem comedimus, inuicem mor-

Insignia victoriarum martyrum Christi.

Charitas & mutus consensus martyrum.

Nota hæretice.

demus ob immanitatè nequitie nostræ. Agè igitur sanctorum martyrum esto discipulus. Si te illis in disciplinam tradas, erunt tibi præceptores optimi, disciposque ab illis nulla ratione passionibus cedere: discas ab eis perfectam fidem, charitatem Dei, ingentemque miserationis affectum, ac futurorum desiderium. Hi enim ardentem rogam virtute Dei & fide perfecta vicerunt. Vince igitur & tu semper ardentis noxiæ concupiscentiæ flammam. Varios illi cruciatus tolerando superarunt, spe, quæ est in Christo, subnixi. Tu quoque turpes omnes passiones, pudicitia & cogitatione pietatis admota, superare contende. Vicerunt illi tyrannos per modestiam & longanimitatè. Vince tu quoque iracundiæ tyrannidem, eisdem armis instructus. Illi apertè martyre fuere: tu in occulto martyr esto perfectus. Illi palàm consummauere certamen: perfice & tu in occulto certamè, vt in die retributionis cum ipsis coroneris, atque in caelesti regno illorũ gloria socius inueniaris, atque vnà sempiterno gaudio fruaris.

Ecce quomodo sancti pro nobis orant.

Nunc igitur ò beatissimi viri, ò gloriosissimi martyres Dei, me miserum vestris iuuate precibus, vt in illa hora misericordiam consequar, quando manifesta erunt occulta hominum. Vt pincerna inutilis ac rudis vobis effectus sum, ò sanctissimi martyres. De vino vestri certaminis inclyti, filijs ac fratribus fidei vestræ poculum tradidi.

De præclara mensa vestra victoria, omnigenis instructa epulis, patres ac fratres, propinquosque vestros, quotidie mensam vestram aduentes, toto animi affectu recreare contendit. Nam ecce pfallunt, Deumque cum exultatione glorificant, qui virtutis vestrae sacratissima capita caelestibus coronis honoravit, summoque cum gaudio circumstant certaminis vestri reliquias, benedicti cupientes, ac secum referre sancta animæ corporisque remedia. Omnes ergo benedicite, ut boni discipuli benignissimi Domini & Salvatoris nostri. Ego item imbecillis, accepto vestris meritis & precibus robore, cecini tota devotione animi ante sanctas reliquias vestras hymnum vestrae laudis & gloriae. Pro me igitur misero ante thronum maiestatis assistite, ut vestris precibus saluari merear, ac vobiscum æterna beatitudine perfrui, gratia & misericordia Domini nostri Iesu Christi, cui est cum Patre & Spiritu sancto honor & gloria in secula seculorum, Amen.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO IN
FESTO OMNIUM SANCTORUM.

1. Nouebris.

Festivitas
omnium
Sanctorum
celebris.

Psal. 35.

Psal. 33.

Psal. 36.

Psal. 41.

& 42.

Psal. 24.

Marth. 5.

Marth. 11.

Iohan. 8.

Luc. 7.

1. Iohan. 2.

ODIE dies serenior arrisit nobis, & Sol solito lucidior terris illuxit. Non enim vnus, sed vniuersi sancti sanctificant eam, & splendoribus irradiant luminosis. Spectabilis illa caelorum solennitas, quæ non annuis, sed continuis gaudijs inlarefcit: vbi lumen videtur in lumine, & ipsius Trinitatis substantia beatis oculis, oculo ad oculum aperitur. Ibi cognoscitur Gignentis, Genitiique, & Proceðentis ratio sempiterna, quæ hinc credi potest, comprehendi nõ potest. Illic Regina virginum virginibus innumeris comitata, mansiones perambulat Angelorum, & vtriusque naturis gloriam eius admiratibus dicit: Quid me admiramini? Diuinum est mysterium hoc, quod cernitis: diuinum profecto, non humanum, nec humanis vnquam rationibus comprehensum. Ibi numerosus Angelorum exercitus sacratis diuisionibus insplendescit, & volitatorio delectatus obsequio, non velat, sed reuelat Domini maiestatem. Illic Patriarcharum electio primitiua, reuerenda societas Prophetarum, gloriosus Apostolorum chorus, purpurea Martyrum multitudo, congregatio florida Confessorum, candida Virginum turma, Monachorum numerus infinitus. Sedit in medio Dominus virtutum, & de refusione gloriae suæ inebriantur intuentes. Inebriantur nanque, ait Propheta, ab vberate domus tuae. Ibi pax secura, requies voluptuosa, vita perpetua, sapientia mentis, agilitas corporis, cordis illuminatio. Beati qui habitant in domo tua, Domine. Sicut lætantium omnium habitatio est in te, ciuitas Dei: & in plateis tuis vox exultationis dulcioribus modulis intonatur. Quare tristis es, anima mea? & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi. Confitebor illi, ibi: nam hinc stadium, illic præmium: hinc pugna, ibi corona. Vanum est ante lucem surgere. Indurandus est animus, & à blandimentis voluptatum procul abstrahendum, & vtriusque substantia materia repurganda, si ad proprios ortus volumus euolare. Amanda est interim tenuitas paupertatis, sermo suspendendus amarior, elatio fugienda, sustinendi labores, cum vitijs congregiendum, eliminanda diuitiæ seculares.

Hoc est, quod ille pauper & vnicus, in hodierna sancti Euangelij lectione pauperibus, quos de mundi paupertate vocauerat, ait: Beati pauperes spiritu. Hæ sunt octo, immo septem beatitudines, quia octaua eadẽ, quæ & prima. Felicissimi gradus, quibus itur ad Dominum, quos omnes in persona sua prius ascendit, qui ascendit in montem, & aperuit os suum, ut doceret discipulos suos. Denique quis pauperior illo, qui non habuit, vbi caput suum reclinaret? Quis illo mitior, qui mitis est & humilis corde? Qui videns ciuitatem, fleuit super illam, fleuit Lazarum, iustitiam docuit, iustitiam fecit, in cuius ore non est inuentus dolus? Quis illo misericordior, qui mulierem adulteram liberauit? Peccatricem sanauit septem demonibus cumulatam? Quis mundior illo, qui peccatum non fecit? Pacificare venit & quæ in caelis, & quæ in terris: pacem reliquit discipulis suis, persecutionem pro iustitia passus est, flagellatus in carne, suspensus in Cruce, morte turpatus. Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Canta ergo canticum graduum, & gradatim ascende,